

Luonnontuotealan yritystoiminnan taloudelliset toimintaedellytykset

20.11.2024

Luonnontuotealan yritystoiminta on hyvin monimuotoista. Sektorilla toimii maatilayrityksiä, metsänomistajia sekä luonnontuotteiden kerääjiä ja välittäjiä. Lisäksi alalla on elintarvikealan ja kosmetiikkapuolen yrityksiä. Tuotekehittäjät, matkailuyritykset sekä koulutuksen ja asiantuntijapalvelujen tarjoajat toimivat osin luonnontuotealalla.

Osa alalla toimivista yrittäjistä harjoittaa sitä oman työn ohella. Aina pienimuotoista toimintaa ei mielletä yritystoiminnaksi eikä toiminnan kannattavuutta välttämättä ole mietitty ja laskettu. Yritystoiminnan tulisi kuitenkin tuottaa voittoa omistajilleen.

Yritystoiminnan taloudelliset toimintaedellytykset ovat lyhyen ja pitkän aikavälin kannattavuus, likviditeetti eli maksukykyisyys ja vakavaraisuus. Kannattavuus tarkoittaa yrityksen kykyä tuottaa voittoa, likviditeetti tarkoittaa yrityksen maksuvalmiutta. Vakavaraisuutta tarkastellaan yleensä oman ja vieraan pääoman suhteella.

Luonnontuotealan tuotteiden ja palveluiden hinnoittelussa voidaan hyödyntää erilaisia lähestymistapoja. Luonnontuotealan pienyritykset eivät yleensä kilpaile hinnalla, vaan ne pyrkivät erilaistamaan tuotteitaan siten, että tuotteet ovat ainutlaatuisia joissakin asiakkaiden arvostamissa tekijöissä. Tällaisia tekijöitä voivat olla esimerkiksi kotimaisuus, luomu, pakkauksen koko, ulkonäkö tai käytettävyys. Hyvällä pakkaussuunnittelulla voidaan vaikuttaa kuluttajahintaan.

Kustannusten tunteminen tärkeää

Markkinapohjainen hinnoittelu perustuu markkinoiden ja kilpailijoiden hintatason tuntemiseen. Kustannuspohjainen hinnoittelu perustuu tuotteen valmistuskustannuksiin. Arvopohjainen hinnoittelu perustuu siihen, kuinka arvokkaaksi asiakkaat kokevat tuotteen. Tuotteiden hinnoittelussa on lähestymistavasta riippumatta, tärkeää tuntea yrityksen kustannusrakenne ja tunnistaa kaikki tuotteen tuottamiseen liittyvät kustannukset.

Kustannukset jaetaan muuttuviin ja kiinteisiin kustannuksiin. Muuttuvat kustannukset vaihtelevat tuotannon määrän mukaan. Kiinteät kustannukset pysyvät samoina riippumatta tuotannon määrästä. Kokonaiskustannukset saadaan, kun muuttuvat ja kiinteät kustannukset lasketaan yhteen.

Katetuottohinnoittelussa tuotteen muuttuviin kustannuksiin lisätään haluttu katetavoite. Katetavoite määräytyy yrityksen kiinteiden kustannusten ja voittotavoitteen perusteella. Hinnoittelulaskelmien tavoitteena on varmistaa, että jokaisesta myydystä tuotteesta saadaan riittävä tuotto kattamaan muuttuvat ja kiinteät kustannukset sekä haluttu määrä voittoa.

Investointeja suunniteltava huolella

Luonnontuotealan yritystoimintaa aloitettaessa tai toimintaa kehittäessä joudutaan investoimaan tiloihin sekä koneisiin ja laitteisiin, esimerkiksi pakkauskoneisiin. Investointeja suunnitellessa on hyvä tutustua vaihtoehtoisiin ratkaisuihin ja analysoida niitä huolella. Investointien ajallinen kesto on yleensä pitkä. Niiden avulla saadaan tuottoja usean vuoden ajan. Investointien kannattavuutta on hyvä arvioida laskelmien avulla.

Investointien kannattavuutta voidaan arvioida eri laskentamenetelmien avulla, esimerkiksi nykyarvomenetelmän (Net Present Value, NPV), sisäisen korkokannan menetelmän tai pääomantuottoastemenetelmän avulla.

Laskentamenetelmistä, nykyarvomenetelmä (Net Present Value, NPV) on suositeltavin. Sen avulla voidaan käsitellä yhdenmukaisesti kaikkia investointivaihtoehtoja ja se ottaa huomioon rahan aika-arvon. Eri ajankohtiin sijoittuvista investointivaihtoehdoista aiheutuvat tuotot ja kustannukset eivät ole keskenään verrattavissa, ellei rahan aika-arvoa huomioida. Rahan aika-arvo voidaan huomioida siirtämällä eri aikoina tapahtuvat tuotot ja kustannukset tiettyyn hetkeen diskonttaamalla.

Kaavassa 1 on esitetty nykyarvomenetelmä. Laskentakorkokanta kuvaa tuottovaatimusta, jota investoinnilla tavoitellaan. Investointi on kannattava, mikäli NPV on nollaa suurempi, tällöin investointi tuottaa vähintään korkovaatimuksen verran.

Kaava 1)

$$NPV = -INV + \frac{P_1}{1+i} + \frac{P_2}{(1+i)^2} + \ldots + \frac{P_N}{(1+i)^N} + \frac{V_N}{(1+i)^N}$$

- Investoinnin hankinta-arvo, INV
- Vuotuiset nettokassavirrat, P_n
- Jäännösarvo V_n
- Investointiajanjakso, N
- Laskentakorkokanta, i

Investointipäätöstä tehdessä investointeihin liittyvät tiedot ovat usein epävarmoja. Herkkyysanalyysin avulla voidaan tarkastella, miten kannattavuus muuttuu, jos rahavirrat muuttuvat. Näin laskelmat antavat tietoa siitä, miten herkkiä tulokset ovat kyseisille muutoksille.

Margit Närvä
TkT, yliopettaja
SeAMK

Risto Lauhanen
MMT, erityisasiantuntija TKI
SeAMK

Kirjoittajat ovat osaltaan toteuttaneet Luonnontuotealan täydennyskoulutushanketta. Hanketta koordinoi Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti ja hankkeessa ovat olleet mukana SeAMK, Arktiset Aromit ry sekä Lapin ammattikorkeakoulu.

Sarjassa aiemmin ilmestyneet artikkelit:

Luonnontuotealalla sähköinen markkinointi on oivallinen apuväline tuotteiden markkinoinnissa | Julkaisut @SeAMK
Luonnontuotealan yritystoiminnan tukena Business Finland ja Suomen metsäkeskus | Julkaisut @SeAMK
Internationalization and trade of natural products in Finland and South Ostrobothnia | Julkaisut @SeAMK
Reunaehdot kone- ja laitehankinnoissa ja tuotantotilojen suunnittelussa | Julkaisut @SeAMK
Luonnontuotealalla on tärkeää tietää yritysmaailman keskeiset säädökset ja asiakirjat | Julkaisut @SeAMK